

Capita selecta 15

Het OPDC en de medezeggenschap.

Het doel van deze notitie is om duidelijkheid te brengen in de mogelijkheden voor medezeggenschap in de vele variaties die er zijn van een Orthopedagogisch didactisch centrum (OPDC). De WMS biedt voldoende mogelijkheden om medezeggenschap goed te organiseren, maar soms is het onduidelijk op welke wijze ouders en leerlingen in die organisatie passen. Dit overzicht probeert daar duidelijkheid in te brengen.

Het OrthoPedagogisch Didactisch Centrum (OPDC) bestaat niet. Het is de naam voor een organisatievorm die de hulpverlening aan leerlingen regelt. Daarom willen we eerst deze organisatievormen bekijken en vervolgens aangeven welke gevolgen die vorm heeft voor de medezeggenschap.

De naam orthopedagogisch didactisch centrum wordt ondermeer gebruikt voor organisatievormen van leerweg ondersteunend onderwijs (lwoo). Deze komen uitsluitend voor in het VMBO. Het VMBO kent 4 leerwegen: Basis Beroepsgericht, Kader Beroepsgericht, gemengde leerweg en theoretische leerweg (VMBO-t). In ieder van deze leerwegen kan ondersteuning worden gegeven, we spreken dan van leerweg ondersteunend onderwijs (lwoo). LWOO wordt alleen aan leerlingen gegeven die orthopedagogisch en/of didactische ondersteuning behoeven. Door middel van een onderzoek wordt dit bij de toelating tot het VMBO vastgesteld. Vervolgens krijgt de school voor deze leerlingen extra bekostiging.

Ook wordt de term OPDC gebruikt door diverse expertise centra in het bijzonder door het "oude" zmk-onderwijs. Onderstaande tekst is niet zonder meer van toepassing op deze organisaties. Daarvoor moet per organisatie bekeken worden hoe de arbeidsrechtelijke en medezeggenschapsverhoudingen liggen. Over het algemeen hebben deze OPDC geen leerlingen ingeschreven en zijn ze te beschouwen als een Centrale Dienst.

Ondersteuning bij het volgen van onderwijs is een "normale" activiteit van de school¹.

OPDC en het VMBO.

Bij de wetwijziging van ... waarbij de leerwegen in het VMBO zijn ingevoerd is het vso-lom als zelfstandige onderwijsvorm opgeheven. Vanaf dat moment werd het lom-onderwijs een hulpstructuur binnen het voortgezet onderwijs. De leerlingen werden ingeschreven op een vmbo-school. Hierdoor werd het mogelijk dat leerlingen "normale" vmbo-diploma's konden halen op alle aangeboden niveaus. De oud lom-leerlingen kregen recht op ondersteuning binnen het regulier onderwijs. Voor nieuwe leerlingen geldt dat je dat recht krijgt als je aanspraak kan maken op leerweg ondersteunend onderwijs. Hiertoe moet je als leerling voldoen aan bepaalde criteria. De VMBO-school onderzoekt of een leerling aan deze criteria voldoet (indicatiestelling) en bij een bevestigend resultaat ontvangt de vmbo-school een extra bekostiging voor het leerweg ondersteunend onderwijs boven op de normale vergoeding. De leerling kan daarop binnen zijn mogelijkheden alle leerwegen volgen (basisberoepsgericht,

¹ In dit artikel wordt het begrip school in alle gevallen gelijkgesteld met een school met eigen BRIN-nummer, behoudens waar het woord school tussen aanhalingstekens staat.

kaderberoepsgericht, de gemengde leerweg en de theoretische leerweg) met daarbij ondersteuning voor zijn zwakke kanten.

Tot zover het onderwijs inhoudelijke verhaal, waarbij één belangrijk feit voor de medezeggenschap meegenomen moet worden:

Leerlingen die recht hebben op leerweg ondersteunend onderwijs zijn ingeschreven op een "gewone" vmbo-school.

Wijze van organisatie van het leerwegondersteunend onderwijs.

Scholen zijn vrij in de wijze waarop zij het lwoo organiseren. Daardoor zijn er tal van varianten ontstaan.

Variant 1.

De "oude" i-vbo school heeft zich omgevormd tot een school voor lwoo. Vrijwel alle leerlingen in de omtrek die voor lwoo in aanmerking komen gaan naar deze school. De overige scholen hebben de afspraak gemaakt geen lwoo-leerlingen op te nemen en verwijzen door. Deze variant heeft geen gevolgen voor de medezeggenschapsstructuur. Deze variant kan zowel binnen een schoolbestuur als bij meerdere schoolbesturen zolang er maar een school is met lwoo licentie.

Variant 2.

De leerling met recht op lwoo zit tussen de andere leerlingen van de vmbo-school in dezelfde klas en krijgt af en toe tot regelmatig specifieke aandacht met het accent op die zaken die voor hem van belang zijn. Deze variant heeft geen gevolgen voor de medezeggenschapsstructuur.

Variant 3.

De vmbo-school heeft een aantal leerlingen met recht op lwoo bij elkaar in één groep of meerdere groepen gebracht. Deze groepen krijgen aangepast onderwijs, maar maken als klas integraal deel uit van de schoolorganisatie. Ook deze variant heeft geen gevolgen voor de medezeggenschap.

Variant 4.

De op basis van variant 3 samengestelde groepen zijn ondergebracht in een apart gebouw en wordt soms de afdeling lwoo genoemd, maar hier verschijnt ook de term OPDC. Hoewel dit geen directe gevolgen behoeft te hebben voor de medezeggenschapsstructuur, zien we in de praktijk wel dat men opteert voor het instellen van een deelraad. NB. De leerlingen zijn ingeschreven bij dezelfde school en het personeel heeft het zelfde bestuur als werkgever. In principe functioneert de aparte locatie als een soort "school".

Variant 5.

Een bestuur met meerdere scholen heeft besloten alle leerlingen met lwoo indicatie van de verschillende scholen onder te brengen in een aparte locatie, het OPDC genoemd. De leerlingen zijn dan ingeschreven bij de diverse scholen en het personeel heeft een bestuursaanstelling. Dit heeft directe gevolgen voor de medezeggenschapsstructuur. Immers de normale structuur is niet meer mogelijk, de leerlingen komen van verschillende scholen en zouden alleen kunnen kiezen of gekozen kunnen worden t.b.v. de school waar zij ingeschreven staan. Om leerlingen en ouders voldoende medezeggenschap te kunnen bieden is het instellen van een deelraad voor het OPDC noodzakelijk (nb: niet verplicht!) Voor het personeel bij het OPDC is deze noodzaak iets kleiner, maar wel gewenst; hun medezeggenschap valt verder onder de activiteiten van de GMR.

Variant 6.

De besturen van verschillende scholen hebben besloten op het gebied van lwoo samen te werken. Zij richten hiertoe een aparte stichting op (eigen rechtspersoon) en noemen deze Stichting Samenwerkingsverband OPDC. (Samenwerkingsverbanden in het vmbo zijn wettelijk verplicht, maar het is de besturen vrij om deze wel of niet actief te laten zijn.) Het Samenwerkingsverband OPDC behoeft niet samen te vallen met het wettelijk verplichte samenwerkingsverband.

De Stichting Samenwerkingsverband OPDC wordt bekostigd vanuit de bijdragen van de verschillende schoolbesturen. (De middelen daarvoor komen op basis van de indicatiestelling rechtstreeks bij de schoolbesturen binnen). Het benodigde personeel komt in dienst van de stichting: in principe is deze stichting een Centrale Dienst. De leerlingen die aangewezen zijn op lwoo blijven op de "eigen" scholen zitten en worden regelmatig ondersteund door leraren vanuit de Centrale Dienst OPDC (ambulante begeleiding). Voor deze dienst geldt de WMS. Voor de ouders en leerlingen geldt de medezeggenschap en het reglement van de eigen school.

Variant 7.

Net zoals variant 6, maar hier heeft de stichting Samenwerkingsverband OPDC een eigen gebouw en gaan de lwoo-leerlingen (ingeschreven bij verschillende scholen) naar dat gebouw. Gevoelsmatig is dat hun "eigen" school. De medezeggenschap valt hier niet binnen de normale wettelijke kaders te regelen. Toch is ook hier een goede regeling noodzakelijk. Het onderwijs wordt immers uitbesteed aan een organisatie die geen "school" is. Indien dat toch het geval zou zijn, verdient het ten behoeve van inzichtelijke verhoudingen aanbeveling de hele structuur als afdeling aan een van de scholen te verbinden.

Variant 8.

Er zijn daarnaast nog diverse mengvormen mogelijk. Een deel van de leerlingen bezoekt het OPDC en een ander deel krijgt les van OPDC-leraren vanuit de Centrale Dienst. Hier kan voor de leerlingen geen "wettelijke" structuur ontwikkeld worden. Men zou kunnen overwegen een leerlingenraad in te stellen.

Conclusie:

De grote variatie aan organisatie vormen van een OPDC maken een algemeen verhaal over de medezeggenschap niet goed mogelijk. Het regelen van de medezeggenschap is in vrijwel alle gevallen maatwerk. Voorkomen moet worden dat ouders en leerlingen door de organisatiestructuur te weinig of niets te zeggen hebben over de "school" die hun kind bezoekt.

Namens de projectgroep WMS
Rob de Koning, projectleider.